

† MIRKO KOSMAČ (1912–1991)

Jeseni, 2. novembra 1991, nas je po kratki, a hudi bolezni zapustil Mirko Kosmač, mož, ki je bil svoj čas med ustanovnimi in najbolj prizadevnimi člani Muzejskega društva Žiri.

Rodil se je 4. marca 1912 pri Koklju na Ledinici kot najstarejši sin v trdni kmečki družini. Očeta skorajda ni poznal, saj je ta umrl za posledicami vojne že januarja 1919, ko se je komaj vrnil iz nje. Po ljudski šoli se je pri Leopoldu Nagliču na Selu izučil za

začetku maja pa je bil interniran v delovno taborišče Bresslau v Nemčiji in v njem dočkal konec vojne. Ko se je vrnil v Žiri, se je povrnil tudi k čevljarškemu poklicu in bil v upravnem odboru tistih, ki so se združili v Alpino. V novi tovarni je bil nabavni referent, pozneje pa je iz nje odšel za učitelja praktičnega pouka v čevljarško šolo Žiri in v njej poučeval vse do upokojitve (1967).

Ko so leta 1970 ustanovili žirovsko podružnico Muzejskega društva Škofja Loka in se odločili, da najprej postavijo čevljarško in čipkarsko zbirko, je Mirko še enkrat zavzeto in koristno uporabil svoje veliko znanje in izkušnje v čevljarški stroki. Del orodja in drugih razstavnih predmetov je prispeval sam, še več pa je nabrala prizadevna trojka v postavi Tone Naglič, Janez Sedej in Mirko Kosmač. Vzeli so si čas in Mirko, ki je edini imel avto, jih je vozil od hiše do hiše v želji, da bi sestavili čim popolnejšo zbirko. To jim je tudi uspelo in škoda je, da nimajo naslednikov, ki bi jo dopolnjevali.

Mirko Kosmač je bil tudi dober telovadec in telesnokulturni delavec. V letih pred vojno je nastopal v prvi žirovski sokolski vrsti, po vojni pa je bil predsednik TVD Partizan, kateremu je uspelo pod isto streho še nekaj let gojiti sokolsko (in orlovsko) telovadno tradicijo, čeprav ji čas ni bil naklonjen in je kmalu nato povsem zamrla.

Sicer pa je bil pokojni po naravi miren in nevsiljiv človek, zelo načitan in velik domoljub. Najbolj ga je zanimala zgodovina; bil je dober poznavalec pravih političnih razmer pri nas in v svetu. Rad je imel zemljo; potem, ko se je odpovedal nasledstvu na rojstni domačiji, mu je ostal le domači vrt, a tega je obdeloval z vso ljubeznijo. Skratka: bil je človek, ki ni silil v ospredje; raje si je pošteno in delovno prizadeval za napredek v poklicu, v kraju in doma, tako na javnem kot na zasebnem polju. Zato je prav, da vpišemo teh nekaj vrstic v zgodovinski spomin, do katerega je imel vseskozi tako spoštljiv in dejaven odnos.

Miha Naglič

čevljarja in nato delal v delavnici bratov Naglič (Brana). Brata Polde in Nace sta imela za tiste čase najbolj moderno proizvodnjo, nista pa organizirala lastne prodaje in sta zato zašla v finančne težave – nauk, ki so ga upoštevali konkurenti in nasledniki. Ko se je Brana 1934 preosnovala v zadrugo (Produktivna čišmarska zadruga, r. z. z o. z.) je bil Mirko med soustanovitelji in delničarji. Čišmarska zadruga je slovela širom po Jugoslaviji po oficirskih škornjih in gojzarjih. V njej je delal vse do vojne, ko so jo zasegli Nemci in še po njihovem odhodu iz Žirov (23. 10. 1943), ko je postala partizanska izdelovalnica čevljev. Novembra 1943 so ga ob vdoru v Žiri zajeli domobranci. Tri mesece so imeli zaprtega v Rovtah, nato še tri v Ljubljani, v